

ЗАХИСТ ЧЕСТІ ТА ГІДНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО В ПРОЦЕСІ ІНТЕГРАЦІЇ ГЕНДЕРНИХ АСПЕКТІВ У ЙОГО ДІЯЛЬНІСТІ

ЄПІШКО Іветта Сергіївна - ад'юнкт Харківського національного університету внутрішніх справ

Стаття присвячена дослідженню проблеми інтеграції гендерних аспектів у діяльність поліцейського. Проаналізовано внутрішній та відомчий контроль діяльності поліції. Висвітлені кадрові питання набору до служби в лавах поліції з урахуванням вимог гендерної політики. Надано визначення понять «гендер» та «гендерний баланс».

Ключові слова: інтеграція, гендерні аспекти, професійна етика поліцейського, гендер, гендерний баланс, діяльність поліцейського.

Актуальність теми

Поліція виконує в суспільстві надзвичайно важливу функцію щодо захисту прав та свобод кожного громадянина та надання широкого спектру соціальних послуг. Для того, щоб працівники поліції мали змогу ефективно виконувати свої обов'язки, вони повинні усвідомлювати різні можливості та потреби чоловіків та жінок, враховуючи це у своїй діяльності. Особливо важливим є надання чоловікам та жінкам рівних можливостей у виконанні ними своїх функціональних обов'язків та забезпечити справедливе ставлення до них у соціальному плані. У зв'язку з цим актуальним є питання захисту честі і гідності саме жінки-поліцейського, як особи, яка виконує численні функції щодо забезпечення публічної безпеки, протидії злочинності та наділена владними повноваженнями нарівні з чоловіками, але має свій «особливий статус».

Стан наукової розробленості теми

Окремі кримінально-правові аспекти охорони честі і гідності в юридичній науці роз-

глядали : Р. О. Стефанчук, І. Р. Стремлякова, Ю. В. Баулін, А. В. Грищук, А. О. Церковна, К.Б. Левченко, О. М. Литвинов, О.М. Бандурка, А. А. Житній, В. І. Осадчий та інші, проте в сучасних умовах охорони прав людини, зокрема жінки – поліцейського, необхідне додаткове дослідження цього питання.

Мета статті – проаналізувати проблеми інтеграції гендерних аспектів у діяльність поліцейського, у зв'язку з цим, з'ясувати суть і дати визначення категорій «гендер» та «гендерний баланс».

Виклад основного матеріалу

Конституцією України проголошено, що всі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах, що кожен має право на повагу до його гідності та зобов'язаний неухильно дотримуватися Конституції України та законів України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей. Також зазначено, що людина, її життя і здоров'я, честь та гідність, недоторканість і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю [1].

У забезпеченні прав і свобод людини і громадянина, проголошених основним законом України, особлива роль відводиться органам поліції.

Національна поліція України (поліція) – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку. Поліцейським є громадянин України,

який склав присягу поліцейського, проходить службу на відповідних посадах у поліції і якому присвоєно спеціальне звання поліції [2].

Для виконання своїх функцій поліція має специфічні повноваження, в тому числі на затримання особи та арешт. Це ставить поліцію у складне становище, так як від неї потребується витримувати баланс між правом людини на особисте життя з одного боку та обов'язком поліції підтримувати законність та порядок у суспільстві з іншого боку. Поліцейські також повинні нести відповідальність за ефективність своєї праці та підвищення рівня суспільної безпеки.

До лав поліції щороку приходять на службу як чоловіки, так і жінки. При цьому не має будь-яких обмежень стосовно статі кандидатів на роботу в поліції. Кадрові процеси мають ключове значення для комплектування поліції, оскільки необхідно враховувати склад населення, якому вона служить, – у тому числі у співвідношенні працівників жіночої та чоловічої статі. Потрібен постійний контроль над процедурами набору кадрів та просування по службі, а також активний моніторинг, направлений на вирішення питання про надання співробітникам обох статей рівних можливостей з точки зору підтримання на службі в поліції, кар'єрного зростання та справедливої оплати праці [3].

Необхідно проводити ретельну перевірку кандидатів на посади, які пов'язані з захистом дітей та дорослих, протидію насиллю у родині, проституції тощо. Добір кадрів має бути здійснений з врахуванням гендерних аспектів та демографічних викликів.

«Гендер» – це поняття, яке полягає у соціальній характеристиці та можливостях, які пов'язані з приналежністю до чоловічої чи жіночої статі, а також взаємовідносинами між дітьми, жінками, чоловіками та підлітками [3]. Гендер є новою темою в діяльності більшості поліцейських та дуже часто неправильно ними сприймається. Чомусь «гендер» вважають тим, що відноситься лише до жінок та сфери жіночої діяльності.

Для ефективного виявлення та справедливого вирішення будь-яких питань, підвищення довіри населення поліція повинна в рівній мірі складатися з чоловіків та жінок, що і буде так званим «гендерним балансом».

Доведено, що злочини по-різному впливають на чоловіків та жінок, жінки та чоловіки по-різному вчиняють злочини, їх поведінка в тій чи іншій ситуації та інше. Тому «гендерний баланс» є необхідним у поліцейській діяльності та взагалі в житті суспільства на всіх рівнях.

Для забезпечення контролю в діяльності поліції та її підзвітності населенню необхідні контрольні структури як всередині поліцейської структури, так і зовні.

Діяльність поліції підлягає зовнішньому контролю зі сторони громадських організацій, органів місцевого самоврядування, органів виконавчої влади, міністерства внутрішніх справ, судової системи та парламенту. Фінансовий контроль над поліцією здійснюють уповноважені фінансові органи. Важливу роль у здійсненні контролю відіграють також незалежні від держави контролюючі органи – національний правозахисний інститут, інститут омбудсмена чи комісія з розгляду скарг на дії поліції. На міжнародному рівні контроль може здійснювати Організація Об'єднаних Націй, а також регіональні договірні органи з прав людини. [3]

Враховуючи важливу роль зовнішнього контролю, все ж таки, головну відповідальність за ефективність роботи поліції на місцях та за активні заходи по запобіганню зловживання зі сторони співробітників поліції несе поліцейське керівництво. Саме воно відповідає за вирішення щоденних завдань охорони правопорядку та здійснює найбільший вплив на результати роботи та поведінку своїх підлеглих. [3] Проте, механізм внутрішнього контролю може не забезпечувати довіру з боку населення, так як більшість вважає, що керівник завжди стає на бік свого підлеглого. Внутрішні механізми також направлені лише на каральну функцію підлеглого, а не на превентивну. Це є суттєвим недоліком у роботі з кадрами поліцейських, у формуванні взаємовідносин поліції і населення, в реалізації гендерних аспектів.

Необхідно також зазначити, що гендерний аспект у діяльності поліцейського тісно зв'язаний з професійною етикою працівника.

Професійна етика поліцейського – це наука про застосування загальних норм моралі та специфічних професійних моральних правил і моральності в їхній діяльності і повсякденному поведженні [4].

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена дослідженню проблеми інтеграції гендерних аспектів у діяльності поліцейського. Проаналізовано внутрішній та відомчий контроль діяльності поліції. Висвітлені кадрові питання набору до служби в лавах поліції. Надано визначення понять «гендер» та «гендерний баланс». Крім того, висвітлена роль жінок поліцейських та ставлення до останніх зі сторони чоловічого колективу. Надано визначення поняття «професійна етика поліцейського».

Кожен працівник щодня повинен самовдосконалюватись та розвиватись, підвищувати свій професійний та культурний рівень. Приклад цього повинен надавати, в першу чергу, керівник структурного підрозділу, який відноситься до зовнішнього контролю над поліцейськими силами. Тому, піклуючись про честь і гідність поліцейського, сам поліцейський повинен бути бездоганим у своїй поведінці з іншими особами, особливо жіночої статі. Він своєю моделлю ідеальної поведінки повинен надавати приклад всім членам нашого суспільства. Без цього не буде загальної поваги суспільства до поліцейського і поліцейського до суспільства.

Слід зауважити, що на сьогоднішній день поліцейський на законодавчому рівні формально захищений, але на практиці такий захист відсутній. Особливого захисту потребують жінки, що працюють в поліції. Прийняті на службу в органи поліції жінки частіше за все займають нижчі посади, ніж чоловіки, що призводить до їх звільнення, так як вони не мають змогу реалізувати свої знання та професійні навички. Також жінки потерпають від сексуальних домагань та зневаги з боку чоловіків, вони мають труднощі з суміщенням роботи в поліції та сімейними обов'язками. Дослідження також показують, що жінки часто привносять в поліцію корисні навички, певну м'якість і людяність, які підвищують ефективність роботи поліції в цілому. Жінки-поліцейські потребують більшої уваги, ніж чоловіки, адже є «ніжнішими особами». Гендерна рівність в поліції не означає, що в поліцейській діяльності не повинні враховуватись фізичні, психологічні, моральні, духовні особливості жінки-поліцейського. Практика сьогодення

SUMMARY

The article is devoted to problems the integrations of gender aspects are in activity of constabulary. Internal and department control of activity of police is analysed. Determination of concepts «gender» and «gender balance». A role is in addition rotined of women of constabularies and attitude is rotined toward the last from the side of masculine collective. Determination of concept «professional etika of constabulary».

вказує на протилежне, що жінки більше витрачають часу на службу, ніж чоловіки в поліції та мають у зв'язку з цим велику професійну завантаженість. Через це має місце значна кількість звільнень жінок-поліцейських з лав поліції.

Висновки

Підсумовуючи вищевикладене слід зазначити, що контроль у поліції відіграє важливу роль в організації поліцейської діяльності, зокрема у сфері кадрової роботи, виконання поліцією своїх функцій та професіоналізму співробітників. Внутрішній контроль необхідний для виявлення та розв'язання проблем та визнання недоліків. Необхідно запровадити гендерні аспекти до всіх механізмів контролю. Кожна поліцейська служба повинна мати у своїй діяльності чітку внутрішню політику, яка забороняє будь-яку дискримінацію, зокрема, в питаннях гендерної рівності, неправомірні дії та інше. Повсюдно в поліцейській діяльності мають бути запроваджені так звані «кодекси моральної поведінки», як це зроблено вже в багатьох країнах Європи.

Література

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Закон України «Про Національну поліцію» // Відомості Верховної Ради. – 2015. – № 40-41. – Ст. 379.
3. Бастік, Меган. Інтеграція гендерних аспектів у внутрішній контроль у поліцейських силах. Женева: ДКВС, ОБСЕ, БДИПЧ ОБСЕ, 2014.
4. Бандурка О.М. Професійна етика поліцейського/ О. М. Бандурка. – Харків: Вид-во Золота Миля, 2017. – 294 с.